

Saksutredning:

SØKNAD OM KONSESJON FOR STEINSÅNA KRAFTVERK I SULDAL KOMMUNE - HØRINGSUTTALELSE

Trykte vedlegg: 1. Oversendelsesbrev fra NVE av 18.05.2015 (2s).
2. Lokalisering av tiltaket (1s).
3. Skisse over hovedtrekkene i utbyggingsplanene (1s).
4. Skisse over alternativ utbyggingsløsning (1s).
5. Oversikt over viktige naturtyper og rødlistearter (1s).

Utrykte vedlegg:

1. Bakgrunn

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har i brev av 18.05.2015 sendt på høring en søknad om konsesjon for Steinsåna småkraftverk i Suldal kommune (vedlegg 1). Saken behandles etter reglene i Vannressurslovens § 8. Tiltakshaver er Clemens Kraft AS og høringsfristen er 06.07.2015. Fylkeskommunen har vært i dialog med NVE og har fått utsatt frist til etter fylkesutvalgets behandling 01.09.2015.

2. Saksopplysninger

2.1. Utbyggingsplanene

Steinsåna er et lite sidefelt til nedre del av Suldalslågen, om lag 10-15 km øst for kommunesenteret Sand (vedlegg 2).

Størrelsen på nedbørfeltet er 5,5 km². Inntaket er planlagt like nedstrøms utløpet av Markosvatnet på kote 378. Inntaksdammen i betong blir ca 10 meter lang og ca 3 meter høy. Fra inntaket vil det bli lagt en ca 1800 meter langt rør av plast (GRP), alternativt duktilt støpejern. Røret graves ned i stedegne løsmasser på ca halvparten av strekningen. På den andre halvparten må det sprenges i fjell for å få røret fram. Byggebredde i anleggsperioden er ca 20 meter. Kraftstasjonen planlegges bygd i dagen ved nordenden av Ritlandsvatnet på kote 73 med direkte utløp i elva Røssåna via en kort kanal. Lengden på berørt elvestrekning er 2600 meter.

Arbeidet med rørgrøfta, rørlegging og inntak vil utføres via en enkel anleggsvei som bygges langs rørtraseen. På de bratteste partiene vil den måtte legges ut i små svinger. Ca 500 meter av veien vil gå i kort avstand fra eksisterende vei.

Det søkes om minstevannføring på 10 l/s gjennom hele året. Alminnelig lavvannføring er 9 l/s.

Kraftstasjonen vil få en installert effekt på 2,25 MW med beregnet årlig kraftproduksjon på 7,4 GWh. Utbyggingskostnaden er beregnet til 35,4 mill. NOK, tilsvarende en utbyggingspris på 4,8 kr/kWh.

Det vurderes å knytte kraftproduksjonen til nettet ved å legge jordkabel i grøft langs rørgaten og koble seg på eksisterende 22 kV linje ved Mork (vedlegg 3). Dette vil koste ca 800 000 NOK. Det er i dag imidlertid ikke ledig kapasitet på 22 kV linja fra Steine og ned til trafostasjonen på Mo. Dersom Steinsåna kraftverk skal bygges og kobles til nettet i området, vil dette utløse behov for en nett-forsterking. En slik forsterking må utføres av det lokale Suldal elverk, men vil bli belastet Steinsåna kraftverk. Denne kostnaden er beregnet til ca 5,5 mill. NOK.

Vedlegg 3 skisserer hovedtrekkene i planlagt utbygging.

Alternativ utbyggingsløsning

Fordi det er påvist store verdier knyttet til en ca 400 meter lang bekkekløft nedstrøms Markosvatnet, er det lansert et alternativ med inntak like nedstrøms der bekkekløften slutter (vedlegg 4).

Inntaket (på kote 323) vil bli omtrent av samme størrelse som for hovedalternativet, men trolig med en noe større dam på 10-15 meters lengde og 3-4 meters høyde.

Fallhøyden reduseres fra 305 til 250 meter og lengden på rørgaten fra 1800 meter til 1375 meter. Samtidig reduseres den berørte elvestrekningen fra 2600 meter til 2200 meter. Minstevannføringen blir som i hovedalternativet (10 l/s).

Produksjonen er beregnet til 6,5 GWh og investeringskostnaden på 32,4 mill. NOK, tilsvarende en utbyggingspris på 5,0 kr/kWh.

Det må dessuten etableres en separat adkomstvei på ca 250 meter til inntaket fra eksisterende vei forbi Mork.

2.2. Konsekvenser av planlagt utbygging

Titltakshaver har vurdert effektene av planlagt utbygging i forhold til hydrologi, vanntemperatur, isforhold og lokalklima, grunnvann, ras, flom og erosjon, rødlistearter, vegetasjon, fugl, pattedyr, naturtyper, fisk og ferskvannsorganismer, verneplan for vassdrag og nasjonale laksevassdrag, landskap og inngrepsfrie områder, kulturminner og kulturmiljø, landbruk, friluftsliv og samfunnsmessige virkninger.

For de fleste vurderingstemaene er konsekvensene vurdert til små/ubetydelige.

De største negative konsekvensene er knyttet til to forekomster av naturtypen *bekkekløft* med tilhørende rødlistearter av mose og lav samt en forekomst av naturtypen *rik blandingsskog i lavlandet* der det i tillegg står eksemplarer av utvalgt naturtype *hule eiker*.

Den øverste bekkekløfta (ved Markosvatnet) er klassifisert til middels (regional) verdi, mens den lenger nede i Steinsåna er vurdert til liten-middels verdi (lokal-regional, jfr. vedlegg 5). Vedlegg 5 viser også forekomsten av kjente rødlistearter. Traseen for rørgata er i tillegg planlagt å gå gjennom en forekomst av naturtypen rik blandingsskog i lavlandet av stor, dvs. nasjonal, verdi. Innenfor avgrensingen av denne naturtypen er det også registrert forekomst av den utvalgte naturtypen hule eiker.

For temaet rødlistearter og terrestrisk miljø (naturtyper) vurderes konsekvensen til liten/stor negativ (-1/-3) varierende etter hvilke arter som vurderes.

Det er knyttet størst negativ konsekvens til bekkekløfta ved Markosvatnet samt rødlistearten spiss-stråmose.

Alternativ utbyggingsløsning med å flytte inntaket nedenfor bekkekløften ved Markosvatnet vil redusere konflikten i vesentlig grad for denne naturtypen og de rødlisteartene som fins der.

Steinsåna og Røssåna drenerer begge til Suldalslågen som er et nasjonalt laksevassdrag. Det er imidlertid vandringshinder nedstrøms Ritlandsvatnet og Underbakkatjørna som stopper laks og ørret fra å gå opp i disse vatna.

For mer utfyllende opplysninger om prosjektet vises til www.nve.no/konsesjoner.

3. Fylkesrådmannens vurdering

3.1 Vurderingsgrunnlag

I Regionalplan for energi og klima (2010) er det en målsetting at det skal produseres 500 GWh ny vannkraft fram mot 2020 fordelt med 250 GWh på små vannkraftverk og 250 GWh på større kraftverk. Det ligger inne som en forutsetning for produksjonsmålet at miljøkonsekvensene skal være akseptable.

Med en installert effekt på 2,25 MW er Steinsåna et småkraftverk. Prosjektet må derfor vurderes opp mot retningslinjene i *Strategidokument for små vannkraftverk i Rogaland 2014-2020* (SD-SMÅ).

Følgende retningslinjer fra SD-SMÅ er lagt til grunn i vurderingene:

Regionalt hovedmål

Rogaland fylkeskommune er positiv til utbygging av små vannkraftverk der konsekvensene for annen arealbruk og naturverdier er akseptable.

Generell retningslinje

Prosjekt som fører til negativ virkning på verdier (landskap, biologisk mangfold, viktige naturtyper m.fl., jfr tematiske retningslinjer) av nasjonal verdi skal som hovedregel ikke anbefales utbygd.

Rørgaten er i en lengde av ca 400 meter planlagt ført gjennom en forekomst av naturtypen rik blandingsskog av nasjonal verdi.

Landskap

I landskap av stor verdi skal man være varsomme med å tilrå utbygging (A1).

Den nederste delen av tiltaksområdet ligger i et landskapsområde av nasjonal interesse (Området P7 i rapporten: «Vakre landskap i Rogaland» 1996).

Biologisk mangfold

Ved registrerte bekkekløfter av middels og liten verdi skal en være restriktiv med å tilrå utbygging (B4).

Bekkekløften ved utløpet av Markosvatnet er klassifisert til middels verdi.

For utvalgte naturtyper (jfr. Naturmangfoldloven) skal det ikke tilrås utbygging dersom det kan føre til en forringelse av verdiene (B8).

Utvalgt naturtype hule eiker fins i den nedre del av tiltaksområdet.

I følge Rapport om biologisk mangfold fra 2013 (vedlegg til søknaden) er det ikke registrert slike trær i direkte tilknytning til det planlagte tiltaket.

Inngrepsfrie områder (INON)

I øvrige INON-områder (ikke villmarkspregete områder) skal man være svært restriktiv med å tilrå utbygging som reduserer arealene (C2).

21 dekar av et INON-område på 10,1 km² vil miste sin status som følge av planlagt utbygging.

Fisk og fiske

I sideelver i nasjonale laksevassdrag skal man være svært restriktiv med å tilrå utbygging og det må dokumenteres at gyte- og oppvekstforhold ikke påvirkes i vesentlig grad (D4).

Dersom det åpnes for bygging av små vannkraftverk i anadrome vassdrag, skal kraftverkets utløp være ovenfor eksisterende vandringshinder for fisk (D5).

Da tiltaket i sin helhet er lokalisert ovenfor lakseførende strekning, vil kriteriene både i D4 og D5 være ivaretatt.

Kulturminner og kulturmiljø

Når det gjelder kulturminneinteresser, gjennomførte fylkeskommunen høsten 2014 en befarings i deler av tiltaksområdet, nærmere bestemt ved inntaksområdet, ved kraftstasjonen og områdene rundt fire kjente kulturminnelokaliteter. Ut fra situasjonskartene i søknaden ser det ikke ut for at tiltaket kommer i konflikt med de kjente kulturminnene eller de områdene som er vurdert til å ha et høyt potensial for ytterligere funn av automatisk freda kulturminner. Dette forutsetter imidlertid at inngrepene ligger vest for Smidjebekken, Stora og Litle Rø samt at eksisterende vei vest for Ritlandsvatnet ikke utbedres på strekningen forbi registrert kulturminne (kullgrop).

3.2 Vurdering

Vurdert opp mot retningslinjene i SD-SMÅ framstår søknaden som konfliktfylt innen flere tema. Dersom småkraftverk kommer i konflikt med naturtyper av nasjonal verdi (i dette tilfellet *rik blandingsskog i lavlandet*) skal en *som hovedregel ikke anbefale* utbygging. Kriteriet knyttet til utvalgt naturtype (i dette tilfellet *hule eiker*) kommer ikke til anvendelse da det ikke er påvist noen direkte konflikt.

Videre skal en *være restriktiv* med å tilrå utbygging når bekkekløfter av middels verdi påvirkes negativt. Dette er tilfelle for den opprinnelige søknaden, men ved å velge alternativ utbyggingsløsning med inntak på kote 323 reduseres konfliktnivået betydelig.

Når det gjelder landskap, skal en *være varsom* med å tilrå utbygging. Tiltakets nedre deler omfattes av dette hensynet.

For tap av inngrepsfrie områder (INON) er retningslinjene i SD-SMÅ strenge, dette med bakgrunn i det store tapet av slike områder i Rogaland de siste årene. For prosjekt som medfører tap av INON skal en *være svært restriktiv* med å tilrå utbygging. Dersom tiltaket blir realisert, vil det føre til tap av 21 dekar INON. Dette utgjør imidlertid kun 0,2% av et større inngrepsfritt område og kan ikke tillegges avgjørende vekt isolert sett.

En helhetlig vurdering tilsier at konfliktene i forhold til naturtyper, også av nasjonal verdi, og landskap er så store at en ikke kan tilrå utbygging av Steinsåna kraftverk.

Forslag til vedtak:

1. Rogaland fylkeskommune frarår at det gis konsesjon til Steinsåna kraftverk på grunn av store konflikter med naturtyper og landskapsverdier.
2. Dersom det gis konsesjon, forutsetter en at tiltaket utformes slik at det ikke kommer i konflikt med registrerte kulturminner, jfr. saksforelegget.

Trond Nerdal
fylkesrådmann

Christine Haver
regionalplansjef

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur.